

BUSSHÅLLPLATSER I BERGSJÖ

Arkeologisk förundersökning

Bergvik 3:2, 4:1
RAÄ 24:1-4, 21:7
Bergsjö socken
Nordanstigs kommun
Hälsingland
2017

Inga Blennå

BUSSHÅLLPLATSER I BERGSJÖ

Arkeologisk förundersökning

Bergvik 3:2, 4:1
RAÄ 24:1-4, 21:7
Bergsjö socken
Nordanstigs kommun
Hälsingland
2017

Rapport 2017:12
Inga Blennå

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se

Rapporter, böcker och mycket annat kan Du köpa/beställa i länsmuseets butik butiken@xlm.se eller 026-65 56 35.

Utgivning och distribution:

Länsmuseet Gävleborg

Box 746, 801 28 Gävle

Tel 026-65 56 00

www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2017

Omslagsbild: Gravhög RAÄ 24:1, Bergsjö socken, invid väg 758. Foto från väster med Kyrksjön i bakgrunden. Foto: Inga Blennå.

Staten har rätt att sprida dokumentationsmaterialet och rapporten enligt CC BY-licens. Lantmäteriverkets kartor omfattas ej av denna licens.

Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande MS2010/01366.

ISSN 0281-3181

Print: Länsmuseet Gävleborg

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Inledning.....	5
Målsättning och metod.....	6
Topografi och fornlämningsmiljö.....	6
Resultat.....	7
Förslag till vidare åtgärder.....	9
Referenser.....	9
Administrativa uppgifter.....	9
Bilaga 1. Schaktbeskrivning.....	10
Bilaga 2. Sektionsritningar.....	11

Figur 1. Översiktskarta med undersökningsområdet blåmarkerat.

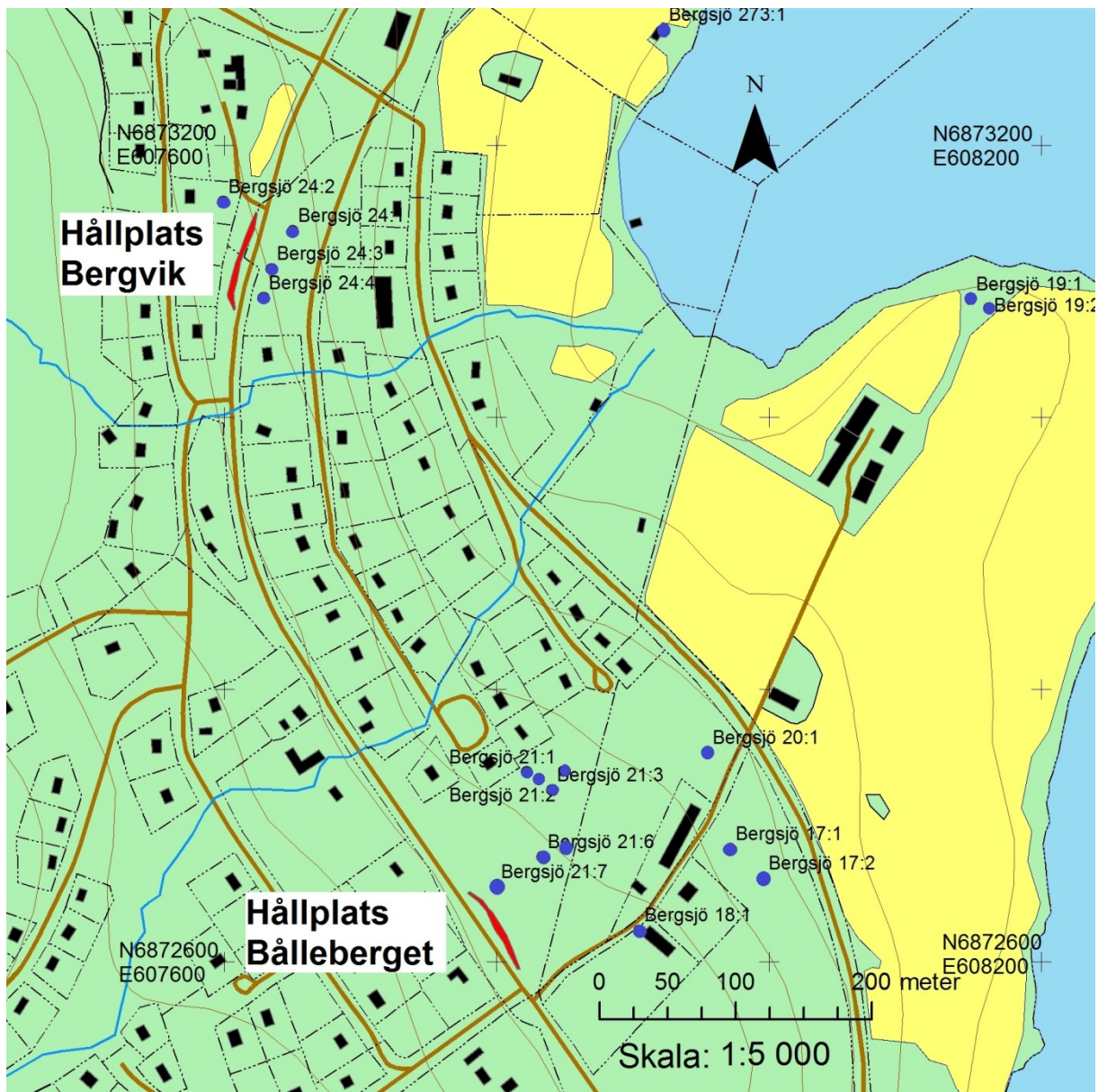
SAMMANFATTNING

Länsmuseet har på uppdrag av Trafikverket utfört en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning vid gravhögar i södra delen av tätorten Bergsjö, Nordanstigs kommun. Undersökningen genomfördes i samband med arbeten vid busshållplatser längs väg 758 mellan Bergsjö och Hudiksvall. Inom Bergsjö centralort berörde schaktningsövervakningen gravhögarna RAÄ 24:1-4 på fastigheten Bergvik 4:1 och RAÄ 21:7 på fastigheten Bergvik 3:2. Efter beslut av Länsstyrelsen Gävleborg utfördes i maj 2017 förundersökningen av Inga Blennå. Syftet var att dokumentera och avgränsa eventuellt framkomna fornlämningar. Undersökningen utfördes i samband med att schakten grävdes. Båda schakten var vardera 72 meter långa, 1–5 meter breda och 0,05–0,15 meter djupa. Inga fynd, anläggningar eller kulturlager framkom. Länsmuseets bedömning är att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga.

INLEDNING

Länsmuseet har på uppdrag av Trafikverket utfört en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning vid gravhögar i södra delen av Bergsjö centralort, Nordanstigs kommun. Nya busshållplatser anläggs längs väg 758 mellan Bergsjö och Hudiksvall. Målsättningen är att öka tillgängligheten och trafiksäkerheten, vägområdet ska därmed utökas. Den arkeologiska förundersökningen har gjorts i form av en schaktningsövervakning som utfördes i samband med grävarbetet. Invid två av platserna inom Bergsjö centralort ligger registrerade gravar från järnåldern. *Hållplats Bälleberget*, på fastighet Bergvik 3:2, är belägen öster om vägen och i dess omedelbara närhet finns bland annat en gravhög, RAÄ 21:7. I närområdet finns även flera högar och stensättningar. *Hållplats Bergvik*, på fastigheten Bergvik 1:24, åtgärdas på både östra och västra sidan av vägen och i närheten finns flera registrerade förhistoriska gravar (högar) RAÄ 24:1-4, varav två är undersökta och borttagna (RAÄ 24:2, 24:3).

Länsmuseet har tidigare utfört en besiktning av hållplatslägena och kunde då konstatera att de var planerade i närheten av registrerade fornlämningar (PM 2016-05-20, dnr 120/320). Schaktningsövervakningen utfördes 2017-05-09 av Inga Blennå, efter beslut av Länsstyrelsen Gävleborg (dnr 6505-2016 och 6506-2016).

Figur 2. Förundersökningsytorna markerade med rött. Hållplats Bergvik i norr och Bålleberget i söder. Omkringliggande forn- och kulturlämningar markerade med blått.

MÅLSÄTTNING OCH METOD

Förundersökningens målsättning var att avgränsa eventuellt framkomna fornlämningar. Schaktningen gjordes successivt, lager för lager. Schakten mättes in med GPS, beskrevs och fotograferades. Inget fyndmaterial framkom.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Bergsjö socken består av stora delar skogsmark, samt en kuperad dalgång med ett centralt sjösystem. Socknens järnåldersbebyggelse har huvudsakligen legat i anslutning till vattendrag och sjöar. Flertalet fornlämningar ligger vid Storsjön, Kyrksjön, Kyrkbyån och Älgeredssjön. Mindre koncentrationer av järnålderslämningar finns också vid bland annat Lillsjön och Kittesjön (Liedgren1992:22). Under äldre järnålder har Hälsinglands bebyggelse huvudsakligen legat i

landskapets nordöstra delar. De fornlämningar som åskådliggör bebyggelsen är husgrunder och gravar.

Endast ett fåtal arkeologiska undersökningar har utförts i socknen, flertalet fynd har dateras till äldre järnålder, exempelvis RAÄ 59 och 397. En stor koncentration av fornlämningar från järnåldern finns i byn Berge, bland annat grav- och boplatsoområdet RAÄ 27. Berge utgör sannolikt den första bebyggelsen i området. Kanske är också sockennamnet ett äldre kyrkplatsnamn där sjön fått sitt namn av den äldsta bebyggelsen i Berge (Brink 1990:192f).

RESULTAT

Hållplats Bergviks begränsning, på västra sidan av väg 758 inom fastighet Bergvik 4:1, ligger cirka 25 meter öster om gravhög RAÄ 24:1 och 25 meter väster om en tidigare borttagen hög. Förekomsten av lämningar visar att de tidigare kan ha ingått i ett större sammanhang. Schaktet gjordes i diket och dess bakslänt och var 72 meter långt, 1–5 meter brett och 0,05–0,15 meter djupt. Materialet i schaktet bestod av matjord som övergick i brun sand med inslag av grå mjäla. I schaktet fanns 0,1–1 meter stora stenar. Inget kulturlager, fyndmaterial eller anläggningar framkom. Inget av antikvariskt intresse påträffades.

Figur 3. Hållplats Bergvik väster om väg 758 efter schaktning, från söder. Foto: Inga Blennå.

Schaktningen av hållplatsytan på östra sidan av vägen var vid fältarbetsstillfället redan utförd. Massor hade schaktats ut och vid den okulära granskningen kunde inga kulturlager, fyndmaterial eller anläggningar påvisas.

Figur 4. Hållplats Bergvik öster om väg 758, från söder. Foto: Inga Blennå.

Hållplats Bållebergets begränsning, på östra sidan av vägen inom fastighet Bergvik 3:2, ligger cirka 10 meter från gravhög RAÄ 21:7. I närområdet finns flera högar och stensättningar vilket visar att lämningen tidigare kan ha ingått i ett större sammanhängande fornlämningsområde. Schaktet gjordes i diket och dess bakslänt. Det var 72 meter långt, 1–6 meter brett och 0,05–0,15 meter djupt. Materialet i schaktet bestod av matjord som övergick i flammig brun och grå sand. I schaktet fanns ett fåtal 0,05–0,2 meter stora stenar och enstaka 0,5–0,7 meter stora stenar. Inget kulturlager, fyndmaterial eller anläggningar framkom. Inget av antikvariskt intresse påträffades.

Figur 5. Hållplats Bålleberget öster om väg 758 efter schaktning, från söder. Foto: Inga Blennå.

FÖRSLAG TILL VIDARE ÅTGÄRDER

Länsmuseet bedömer att inga ytterligare arkeologiska åtgärder är nödvändiga i samband med schaktningen på de berörda platserna.

REFERENSER

Brink, S. 1990. Sockenbildning och sockennamn. Studier i äldre territoriell indelning i Norden. Uppsala.

Liedgren, L. 1992. Hus och gård i Hälsingland. En studie av agrar bebyggelse och bebyggelseutveckling i norra Hälsingland Kr. f.-600 e. Kr. Umeå.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens diarienummer: 6505-2016 och 6506-2016

Beslutsdatum: 2017-03-07

Länsmuseet Gävleborgs diarienummer: 362/320 och 363/320

Uppdragsgivare: Trafikverket, Box 417, 801 05 Gävle

Undersökningstid: 2017-05-07

Projektledare och arkeologisk personal: Inga Blennå

Fastighet: Bergvik 3:2 och 4:1

Koordinatsystem: Sweref 99TM

Exploateringsarea: cirka 400 m²

Undersökt area: cirka 400 m²

Timmar i fält: 8

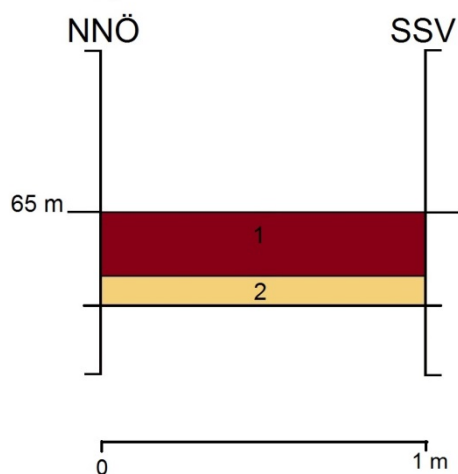
Dokumentationshandlingar: Förvaras i Länsmuseet Gävleborgs arkiv (2 digitala filer och 4 fotografier)

Fynd: inga fynd omhändertogs

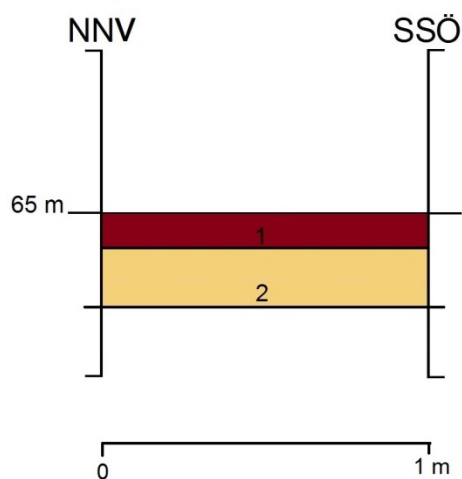
BILAGA 1. SCHAKTBESKRIVNING

Schakt	Längd m	Bredd m	Riktning	Djup m	Beskrivning
Hållplats Bergvik	72	1-5	NNÖ- SSV	0,05- 0,15	0,05-0,1 m tj lager matjord, övergår i brun sand med inslag av grå mjäla. Förekomst av 0,1-0,3 m st stenar och ett fåtal upp till 1 m st.
Hållplats Bålleberget	72	1-5	NNV- SSÖ	0,05- 0,15	0,05 m tj lager matjord, övergår i flammig brun och grå sand. Fåtal 0,05-0,2 m st stenar och enstaka 0,5-0,7 m st.

BILAGA 2. SEKTIONSRTNINGAR

Figur 6. Sektionsritning del av schakt vid busshållplats Bergvik.
Teckenförklaring: 1) matjord 2) brun sand med inslag av grå mjäla.

Figur 7. Sektionsritning del av schakt vid busshållplats Bålleberget.
Teckenförklaring: 1) matjord 2) flammig brun och grå sand.

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG, BOX 746, 801 28 GÄVLE. TEL 026-65 56 00. WWW.LANSMUSEETGAVLEBORG.SE
BESÖKSADRESS: SÖDRA STRANDGATAN 20, GÄVLE